

Sygn. akt IV KK 103/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 listopada 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący)

SSN Jerzy Grubba

SSN Eugeniusz Wildowicz (sprawozdawca)

Protokolant Katarzyna Gajewska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Andrzeja Pogorzelskiego
w sprawie K. Ś.

skazanego z art. 226 § 1 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 30 listopada 2021 r.,

kasacji, wniesionej przez obrońcę

od wyroku Sądu Okręgowego w K.

z dnia 24 października 2018 r., sygn. akt IV Ka (...)

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w K. z dnia 13 grudnia 2017 r.,

sygn. akt II K (...),

**I. uchyla zaskarżony wyrok i utrzymany nim w mocy wyrok
Sądu Rejonowego w K. w części dotyczącej rozstrzygnięć
zawartych w punktach I i III i na podstawie art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k.
postępowanie w tym zakresie umarza,**

**II. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. M.J. kwotę
1180,80 złotych (jeden tysiąc sto osiemdziesiąt złotych i**

osiemdziesiąt groszy) w tym 23 % VAT, za sporządzenie i wniesienie kasacji i obronę z urzędu oskarżonego w postępowaniu przez Sądem Najwyższym,

III. obciąża Skarb Państwa kosztami procesu w sprawie.

UZASADNIENIE

Prokurator oskarżył K. Ś. o popełnienie pięciu przestępstw z art. 226 § 1 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k. oraz przestępstwo z art. 190 § 1 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k.

Sąd Rejonowy w K., wyrokiem z dnia 13 grudnia 2017 r., sygn. akt II K (...), uznał oskarżonego za winnego popełnienia trzech przestępstw z art. 216 § 1 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k. oraz przestępstwa z art. 190 § 1 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k. i za każdy z tych czynów skazał go na kary ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne. Na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 i 3 k.k. wymierzył oskarżonemu karę łączną 6 miesięcy ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym. Na podstawie art. 69 § 1 k.k. i art. 70 § 1 pkt 2 k.k. wykonanie orzeczonej kary warunkowo zawiesił na okres 2 lat próby. Uniewinnił oskarżonego od popełnienia dwóch czynów.

Apelację od tego wyroku wniósł obrońca oskarżonego. Zaskarżył go w części skazującej i zarzucił naruszenie przepisów postępowania: 1) art. 17 § 1 pkt 10 k.p.k., polegające na wszczęciu i prowadzeniu postępowania karnego pomimo braku skargi uprawnionych oskarżycieli, co stanowi bezwzględłą przyczynę odwoławczą określoną w art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k.; 2) art. 7 k.p.k., poprzez dokonanie dowolnej oceny zeznań świadków E. R. i K. K.; 3) art. 170 k.p.k. w zw. z art. 167 k.p.k., poprzez nierozpoznanie wniosku dowodowego oskarżonego o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego informatyka; 4) art. 366 k.p.k. w zw. z art. 413 § 1 pkt 4 i § 2 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 6 k.p.k., poprzez niedokładne określenie przypisanego oskarżonemu czynu, co w znaczący sposób utrudnia realizację prawa do obrony. Ponadto skarżący zarzucił wyrokowi błąd w ustaleniach faktycznych

polegający na bezpodstawnym przyjęciu, że oskarżony popełnił zarzucane mu czyny.

Wskazując na powyższe, wniósł o uniewinnienie oskarżonego, ewentualnie uchylenie wyroku i umorzenie postępowania lub też przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy w K., wyrokiem z dnia 24 października 2018 r., sygn. akt IV K (...), utrzymał w mocy zaskarżony wyrok.

Od tego wyroku kasację wniósł obrońca skazanego. Zaskarżył go w części, w jakiej utrzymano nim w mocy wyrok Sądu I instancji skazujący K.Ś. za czyny z art. 216 § 1 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k., przypisane w pkt I i III tego wyroku. Zarzucił „rażące naruszenie prawa stanowiące bezwzględną przyczynę odwoławczą stypizowaną w art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. w zw. z art. 101 § 2 k.k. oraz art. 102 k.k. w zw. z art. 433 § 1 k.p.k., polegające na utrzymaniu w mocy przez Sąd Okręgowy orzeczenia Sądu Rejonowego w K., Wydział II Karny, z dnia 13 grudnia 2017 r. w zakresie pkt I i III części dyspozytywnej tegoż wyroku i zaniechanie umorzenia postępowania w tym zakresie, pomimo tego, że już na etapie postępowania pierwszoinstancyjnego zaistniała okoliczność, która winna skutkować umorzeniem postępowania w tym zakresie z uwagi na przedawnienie karalności czynów wobec po pierwsze upływu 1 roku od momentu dowiedzenia się strony pokrzywdzonej o osobie sprawcy i złożenia przez prokuratora oświadczenia o objęciu ściganiem przestępstw prywatnoskargowych po upływie 3 lat od czasu ich dokonania (a to w zakresie pkt. I i III części dyspozytywnej wyroku Sądu I instancji i czynów z dnia 17 lutego 2014 r. i 16 lipca 2014 r. i złożeniu co do nich zawiadomienia dopiero w dniu 2 czerwca 2015 r.) oraz po drugie niewszczęciu postępowania przeciwko skazanemu w okresie 1 roku od dowiedzenia się o sprawcy przestępstwa, co nie doprowadziło do wydłużenia okresu przedawnienia o dalsze 5 lat zgodnie z dyspozycją art. 102 k.k. w brzmieniu obowiązującym do 1 marca 2016 r. (a to w zakresie pkt. III części dyspozytywnej wyroku Sądu I instancji i czynu z dnia 16 lipca 2014 r., co do którego postępowanie przeciwko osobie zostało zainicjowane dopiero w dniu 12 listopada 2015 r. poprzez przedstawieniu skazanemu stosownych zarzutów).”

W konkluzji kasacji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku co do czynów z pkt I i III części dyspozytywnej wyroku Sądu I instancji i umorzenie postępowania, a w pozostałym zakresie o przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w K. do ponownego rozpoznania.

Prokurator Prokuratury Rejonowej w K. w pisemnej podpowiedzi na kasację wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej. Natomiast prokurator Prokuratury Krajowej występujący na rozprawie kasacyjnej postulował, aby uznać kasację za zasadną co do czynu z punktu I wyroku Sądu I instancji oraz o jej nieuwzględnienie co do czynu z pkt III tego wyroku.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja zasługuje na uwzględnienie, jako że podniesiony w niej zarzut rażącego naruszenia prawa, stanowiącego bezwzględną przyczyną odwoławczą określoną w art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k., jest zasadny.

Ze znajdującego potwierdzenie w aktach przebiegu postępowania w sprawie wynika, że Sąd I instancji na rozprawie w dniu 23 listopada 2017 r. uprzedził strony o możliwości zmiany kwalifikacji prawnej zarzucanych oskarżonemu przez prokuratora czynów, kwalifikowanych w akcie oskarżenia z art. 226 § 1 k.k., na art. 216 § 1 k.k., które ścigane są z oskarżenia prywatnego. W związku z tym prokurator oświadczył, że na podstawie art. 60 § 1 k.p.k. obejmuje je ściganiem. Następnie, Sąd Rejonowy w K., wyrokiem z dnia 13 grudnia 2017 r., skazał oskarżonego m. in. za dwa, popełnione odpowiednio w dniu 17 lutego 2014 r. (pkt I) i w dniu 16 lipca 2014 r. (pkt III) czyny z art. 216 § 1 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k.

Rację ma skarżący, że doszło do przedawnienia karalności tych czynów już na etapie postępowania pierwszoinstancyjnego. Dlatego Sąd odwoławczy, pomimo braku stosownego zarzutu w apelacji obrońcy oskarżonego, powinien wyrok w tej części uchylić i postępowanie karne w tym zakresie przeciwko oskarżonemu umorzyć. Niedostrzeżenie przez Sąd odwoławczy tego uchybienia i utrzymanie w mocy dotkniętego nim wyroku Sądu I instancji jest równoznaczne z zaistnieniem w sprawie bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k.

Przemawiają za tym następujące względy. Otóż, wobec tego, że oskarżony swoje czyny zrealizował poprzez wystosowanie pisma i maila, pokrzywdzone

dowiedziały się o osobie sprawcy już w dacie ich wysłania (złożenia w biurze podawczym), tj. odpowiednio w dniach 17 lutego 2014 r. i 16 lipca 2014 r. Zatem roczny okres przedawnienia karalności tych czynów, przewidziany art. 101 § 2 *in princ.* k.k., warunkujący pociągnięcie oskarżonego do odpowiedzialności karnej za te czyny, upływał w dniach 17 lutego 2015 r. i 16 lipca 2015 r. Tymczasem zawiadomienie w tej sprawie przeciwko oskarżonemu wpłynęło do organów ścigania w dniu 2 czerwca 2015r. Nie było więc możliwe skuteczne ściganie czynu przypisanego następnie oskarżonemu w punkcie I wyroku, jako że doszło do przedawnienia jego karalności. Ponieważ, zgodnie z ugruntowanym i jednolitym orzecznictwem, ów roczny okres przedawnienia liczony od momentu dowiedzenia się pokrzywdzonego o osobie sprawcy przestępstwa, wiąże także prokuratora, który może objąć takie przestępstwo ściganiem przed upływem terminu 3 lat, ale zarazem przed upływem roku od czasu, gdy pokrzywdzony dowiedział się o osobie sprawcy (terminy przedawnienia określone w art. 101 § 2 k.k. i art. 102 k.k. należy bowiem stosować również wtedy, gdy dojdzie do objęcia przestępstwa prywatnoscargowego ściganiem z urzędu w trybie art. 60 § 1 k.p.k.) (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2008 r., V KK 5/08 i z dnia 9 stycznia 2019 r., V KK 427/18), to nie mogło wywołać żadnego skutku oświadczenie prokuratora o objęciu ściganiem tego czynu złożone na rozprawie w dniu 23 listopada 2017 r. Do objęcia ściganiem takiego czynu może bowiem, co oczywiste, dojść tylko wtedy, gdy karalność przestępstwa prywatnoscargowego nie uległa jeszcze przedawnieniu, a więc gdy sam pokrzywdzony może je nadal skutecznie ścigać. Wszystko to prowadzi do wniosku, że już na etapie wyrokowania przed Sądem I instancji doszło do przedawnienia karalności czynu z punktu I wyroku.

Podobnie rzecz się ma z czynem przypisanym oskarżonemu w punkcie III wyroku Sądu I instancji. Czyn ten został popełniony przez oskarżonego w dniu 16 lipca 2014 r. W tym też dniu rozpoczął bieg roczny termin z art. 101 § 2 *in princ.* k.k., jako że już wówczas pokrzywdzone dowiedziały się o osobie sprawcy. Pomimo złożenia przez MOPS w K. w imieniu pokrzywdzonych w dniu 2 czerwca 2015 r., a więc przed upływem tego terminu, zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa przez oskarżonego, nie doszło do przedłużenia przedawnienia karalności tego czynu na podstawie art.102 k.k., jako że warunkiem tego przedłużenia było na

gruncie obowiązującego wówczas art. 102 k.k. wszczęcie postępowania przeciwko osobie. W tej zaś sprawie nastąpiło to w dniu 12 listopada 2015 r. (data przedstawienia zarzutów), a więc po upływie roku liczonego od 16 lipca 2014 r. Skoro tak, to złożone przez prokuratora na rozprawie w dniu 23 listopada 2017 r. oświadczenie o objęciu ściganiem przestępstwa prywatnoskargowego, było o ponad 4 miesiące spóźnione, a tym samym nieskuteczne. Jak już bowiem wcześniej wskazano, do owego objęcia może dojść tylko wtedy, gdy karalność przestępstwa prywatnoskargowego nie uległa jeszcze przedawnieniu. W tej zaś sprawie stało się to wraz z upływem trzyletniego okresu od popełnienia czynu. Tym samym, już na etapie postępowania przed Sądem I instancji, doszło do przedawnienia karalności i tego czynu.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy, dzieląc zarzut podniesiony w kasacji obrońcy oskarżonego, uchylił zaskarżony wyrok i utrzymany nim w mocy wyrok Sądu I instancji w części dotyczącej rozstrzygnięć zawartych w punktach I i III i na podstawie art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. postępowanie karne w tym zakresie umorzył, kosztami procesu obciążając Skarb Państwa.

Wskutek tego orzeczenia z mocy prawa uległy uchyleniu rozstrzygnięcia co do kary łącznej ograniczenia wolności zawarte w punktach VII i VIII wyroku Sądu I instancji (art. 575 § 2 k.p.k.). Ponieważ nie wzruszono (bo w istocie nie zaskarżono) rozstrzygnięć co do czynów przypisanych oskarżonemu w punktach IV i V wyroku Sądu I instancji, za które został on skazany na kary po 3 miesiące ograniczenia wolności, a które wchodziły w skład kary łącznej, rzeczą sądu właściwego będzie podjęcie w tej kwestii stosowych decyzji, a więc w miarę potrzeby wydanie wyroku łącznego obejmującego te jednostkowe skazania.

O kosztach procesu rozstrzygnięto zgodnie z art. 632 pkt 2 k.p.k., natomiast koszty za nieopłaconą pomoc udzieloną skazanemu z urzędu zasądzono na rzecz obrońcy na podstawie § 17 ust. 3 pkt 1 i § 17 ust 2 pkt 6 w zw. z § 4 ust. 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu.

Dlatego Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.

